

Utredning om hur köks- och städtjänsterna organiseras framöver inom Österbottens välfärdsområde

Ägarstyrningssektionen 15.01.2025

Beredare Jakobsson-Pada Linda, förvaltningsdirektör
Niklas Teir, inköpsdirektör
Maria Liukkonen, förvaltningschef för avtalhanteringen
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 06 218 1111 (växel), fornamn.efternamn@ovph.fi

Bakgrund

I samband med att välfärdsområdesstyrelsen 22.1.2024 tog beslut om en övergång från varm mat till kall mat för de klienter som beviljats matservice som en stödtjänst, godkände styrelsen som ett tillägg till beslutet att måltidsservicen i sin helhet utvärderas och att en offentlig upphandling av måltidstjänsterna utreds inför nästa mandatperiod. Utöver detta har välfärdsområdet i sitt framtids- och anpassningsarbete ställt krav på att få ner kostnaderna på den service som området köper från olika inhouse-bolag. Varje verksamhetsområde har i programmet tagit fram anpassningsåtgärder för att uppnå de inbesparingar som krävs för att balansera ekonomin fram till slutet av 2026. En åtgärd som förvaltningen tagit fram i programmet är fortsatt kritisk granskning av inhouse-bolagens verksamhet för att säkerställa att tjänsterna produceras till konkurrenskraftiga villkor. Ägarstyrningssektionen har instruerat och från den 22 november 2023 aktivt följt upp genomförandet av de berörda bolagens inbesparingsåtgärd och kostnadsutveckling för att få ner kostnader för de tjänster som köps från bolagen. Ägarstyrningssektionen har under uppföljningen konstaterat att bolagen haft avsevärda utmaningar med att uppnå inbesparingskraven.

Utifrån denna bakgrund beställdes sommaren 2024 en konsultrapport för en kartläggning och översyn av nuvarande köks- och städtjänster, som kan utgöra grunden för fortsatt beslutsfattande inom välfärdsområdet hur dessa framöver ska organiseras.

Syftet med uppdraget är att som stöd för beslutsfattandet göra en förutredning av om det lönar sig att köpa mat- och städtjänster av inhouse-bolag eller konkurrensutsätta verksamheten. En väsentlig faktor i beslutsfattandet är att bedöma vilken kostnadsnivå som kan uppnås genom konkurrensutsättning. Begäran gällde en granskning av tre olika modeller: 1) fortsätta med tre inhouse-bolag 2) koncentrera verksamheten till ett inhouse-bolag 3) upphandla tjänsterna via konkurrensutsättning. Dessutom görs en konsekvensbedömning för inhouse-bolagen och deras personal.

Den detaljerade utredningen omfattar förutom en grundlig utredning av köks- och städfunktionerna även en analys av, och presentation över, olika alternativ för att kostnadseffektivt producera dessa tjänster framöver. Konsultrapporten tillställdes välfärdsområdet i slutet av november månad.

Konsultrapporten innehåller affärshemligheter och är därför sekretessbelagd enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet 24 § 17 pt. En offentlig sammanfattning av rapporten har gjorts. Vid styrelsens lägesbild 5.12.2024 presenterades utredningens slutsatser för områdesstyrelsens medlemmar. Ägarstyrningssektionen har vid sitt sammanträde 11.12.2024 tagit del av samma presentation.

Den nuvarande organisationsmodellen för Österbottens välfärdsområdes kosthållstjänster

Välfärdsområdets kosthållstjänster köps i huvudsak av de tre inhouse-bolagen Teese Botnia Ab, Stöd Botnia Ab och Alerte Ab. I Kronoby ansvarar Compass Group för kosthållsservicen sedan augusti 2024. Mat tillreds i egen regi i liten skala på enheter inom rehabilitering och psykosocial service.

Utdelningen av måltider följer två modeller: decentraliserad utdelning, vilket innebär att måltidskomponenterna levereras i större kärl till avdelningen och maten portioneras på tallriken på avdelningen. Centraliserad utdelning, vilket innebär att måltiderna portioneras färdigt i köket och patientvisa måltider på bricka levereras till avdelningen.

Måltiderna i välfärdsområdet tillreds enligt följande: Teese Botnia Ab har två tillverkningskök och från och med hösten 2024 sex servicekök. De största måltidsvolymerna tillverkas vid köket som är beläget vid centralsjukhuset i Vasa. Det andra tillverkningsköket är Solsidan i Korsholm. Totalt tillverkar Teese Botnia 1 miljon matportioner till välfärdsområdet under ett verksamhetsår.

Stöd Botnia Tuki Ab har sju tillverkningskök. De största måltidsvolymerna tillverkas i Närpes servicecenters kök. Totalt tillverkar Stöd Botnia Tuki ca 600 000 matportioner till välfärdsområdet under ett verksamhetsår.

Alerte Ab tillreder alla sina måltider i Oxhamns centralkök, därifrån transporteras maten nerkyld till serviceköken. Totalt tillverkar Alerte ca 300 000 matportioner till välfärdsområdet under ett verksamhetsår.

Compass Group tillverkar mat i två kök, Sandbo i Kronoby och Terjärv vårdcenter. Totalt tillverkar Compass Group ca 55 000 matportioner till välfärdsområdets verksamhet i Kronoby under ett verksamhetsår.

Budgeten år 2024 för kosthållstjänster är 15,9 miljoner euro (moms 0 %). Budgeten beräknas överskridas med 1,4 miljoner euro. Motsvarande budget för år 2025 är 16,7 miljoner euro.

Den nuvarande organisationsmodellen för Österbottens välfärdsområdes städtjänster

Välfärdsområdets städtjänster köps i huvudsak av de tre inhouse-bolagen Teese Botnia Ab, Alerte Ab och Stöd Botnia Ab. I Kronoby ansvarar SOL för städtjänster sedan augusti 2024. Utöver ovan nämnda bolag produceras ungefär 1 % av städtjänsterna av små och medelstora företag eller kommuner.

Städservicen omfattar också andra tilläggstjänster, såsom uppgifter relaterade till bäddvård och hjälp vid måltider. Nedan syns ytan som bolagen städar:

Teese Botnia Ab	c. 170 000 m ²
Stöd Botnia Ab	c. 53 000 m ²
Alerte Ab	c. 46 000 m ²
SOL	c. 7 000 m ²

Budgeten år 2024 för städtjänster är 16,9 miljoner euro (moms 0 %). Budgeten beräknas överskridas med 0,8 miljoner euro. Motsvarande budget för år 2025 är 17,4 miljoner euro.

Välfärdsområdets ägo- och avtalsförhållande i bolagen

Österbottens välfärdsområde äger aktier enligt följande i de tre bolag som ingår i konsultutredningen:

Namn på bolaget	FO-nummer	Antal aktier	Ägoandel %
TeeSe Botnia Oy Ab	2859365-3	290	26,85
Stöd Botnia Tuki Ab Oy	3333208-7	300	30
Alerte Ab Oy	2775851-6	5	2,5

TeeSe Botnia Oy Ab inledde sin verksamhet 2018, och producerar tjänster åt sina ägarkunder i Österbotten. Företagets verksamhet är indelad i tre delar, varav rengöringstjänsterna är störst. I verksamhetsområdet ingår både städtjänster och andra typer av renhållningstjänster. Mattjänsterna är det näst största området med ett nätverk på över 50 kök. Det tredje verksamhetsområdet, Tekniska tjänster, omfattar både fastighets- och logistiktjänster. TeeSe Botnia Oy Ab är ett dotterbolag till Vasa stad. Den andra huvudägaren är Österbottens välfärdsområde. Andra ägare till bolaget är Storkyro, Kristinestad, Korsnäs, Laihela, Malax, Korsholm, Närpes och Vörå.

Stöd Botnia Tuki Ab registrerades 18.1.2023 och överlåtelse av rörelse från ägarkommunerna skedde 1.6.2023. Bolagets verksamhetsområde är att producera och organisera måltids- och städtjänster samt därtill relaterade stöd- och experttjänster. Stöd Botnia Ab ägs av Närpes stad (31,77 %), Österbottens välfärdsområde (30,00 %), Vörå kommun (14,54 %), Kristinestad stad (12,92 %), Pedersöre kommun (7,00 %), Korsnäs kommun (2,15 %) och Kaskö stad (1,62 %).

Alerte Ab är ett underhålls- och stödtjänstföretag och är dotterbolag till Jakobstad. Alerte Ab ägs till 97,5 % av staden Jakobstad och till 2,5 % av Österbottens välfärdsområde.

Samtliga ägare i ovannämnda bolag har delgivits den offentliga sammanfattningen av konsultutredningen, denna sändes till ägarna 17.12.2024. Ägarna har getts möjlighet att ge sina skriftliga synpunkter rörande konsultutredningens slutsatser inför ägarstyrningssektionens möte 15.1.2025.

Österbottens välfärdsområde andel av totala omsättningen i de tre bolag som ingår i konsultutredningen är enligt följande (år 2023):

Österbottens välfärdsområde äger 26,85 % av TeeSe Botnia Ab och välfärdsområdets andel av bolagets omsättning (2023) är 45 %.

Österbottens välfärdsområde äger 30 % av Stöd Botnia Tuki Ab och välfärdsområdets andel av bolagets omsättning (2023) är 93 %. Ägoförhållandet är inte i linje med nuvarande andel av omsättningen.

Österbottens välfärdsområde äger 2,5 % av Alerte Ab och välfärdsområdets andel av bolagets omsättning (2023) är 32 %. Ägoförhållandet är inte i linje med nuvarande andel av omsättningen och underskrider också de bestämmelser som kan komma via den förnyade upphandlingslagen (minimikrav 10 % ägoandel i anknutna enheter).

Österbottens välfärdsområdes inköp €/ tjänst/ bolag år 2023 samt inköpens andel av bolagens totala omsättning:

Omsättning år 2023	Teese Botnia totalt, €	till Österbottens välfärdsområde, €	Andel av total omsättning
Matservice		9 352 326 €	19 %
Städtjänster		12 256 229 €	24 %
Logistik- och fastighetstjänster		1 311 143 €	3 %
Omsättning	50 464 232 €	22 919 698 €	45 %

Omsättning år 2023	Alerte totalt, €	till Österbottens välfärdsområde, €	Andel av total omsättning
Matservice		1 862 677 €	11 %
Städtjänster		2 689 233 €	16 %
Logistik- och fastighetstjänster		762 210 €	5 %
Omsättning	16 695 729 €	5 314 120 €	32 %

Omsättning år 2023 (6-12/2023)	Stöd Botnia Tuki totalt, €	till Österbottens välfärdsområde, €	Andel av total omsättning
Matservice		3 471 600 €	
Städtjänster		1 589 434 €	
Omsättning (6–12 mån)	5 460 240 €	5 061 033,30	93 %

Konsekvenser för bolagen vid en konkurrensutsättning

Ifall mat- och städtjänsterna konkurrensutsätts i sin helhet och bolagen inte i fortsättningen säljer dessa tjänster till välfärdsområdet, innebär det en avsevärd minskning i omsättning för samtliga bolag. Välfärdsområdet skulle även i fortsättningen köpa andra tjänster från Teese Botnia och Alerte.

Teese Botnia kommer fortsättningsvis att producera upphandlingstjänster för sina ägare. Dessa kommer välfärdsområdet att nyttja efter en strategisk bedömning då upphandlingarna rör andra objekt än social- och hälsovårdens tjänster, förnödenheter eller apparatur.

Även de transporttjänster som bägge bolagen utför kommer att kvarstå. TeeSe Botnia sköter transportererna av mat- och material i mittenområdet samt de regionala rutt-transporterna i hela välfärdsområdet medan Alerte svarar för motsvarande transportverksamhet i de norra och södra regionerna.

Utöver dessa kommer välfärdsområdet i fortsättningen också att köpa planerings- och utförandetjänster för omändringsarbeten i rörelsehindrade klienters bostäder och fastigheter av båda bolagen.

Detta innebär att anskaffning av aktier i Alerte fortsättningsvis kan bli nödvändigt, oberoende av konkurrensutsättning av mat- och städtjänsterna. I investeringsplanen år 2025 finns anslag för att köpa aktier i Alerte.

Från Stöd Botnia Tuki Ab köper välfärdsområdet enbart mat- och städtjänster, vilket innebär att kundförhållandet till bolaget vid en konkurrensutsättning kan komma att upphöra. Välfärdsområdet äger 30 % av bolaget.

Om man beslutar att konkurrensutsätta tjänsterna innebär det också att Österbottens välfärdsområde genom ett föravtal ska avtala om överlåtelse av rörelse med inhouse-bolagen efter beslutsfattandet.

Välfärdsområdet har ikraftvarande huvudavtal samt serviceavtal gällande serviceproduktionen av mat- och städtjänster med TeeSe Botnia Ab, Alerte Ab och Stöd Botnia Tuki Ab. Avtalshelheterna kan variera beroende på de stödtjänster som välfärdsområdet köper av ifrågavarande tjänsteproducent.

1. Stöd Botnia Tuki Ab

Välfärdsområdet har ett ikraftvarande huvudavtal gällande produktionen av städ- och matservice med Stöd Botnia Tuki Ab som är underskrivet 16.2.2024. Uppsägningstiden är enligt avtalets punkt 8.1 sex (6) månader för bägge parter. Serviceavtal har inte uppgjorts för ifrågavarande tjänsteproducent utan uppsägningstiden är enligt huvudavtal eftersom tjänsteproducenten producerar enbart städ- och matservice.

2. Alerte Ab

Välfärdsområdet har ett ikraftvarande huvudavtal gällande kosthåll och städning med Alerte Ab som är underskrivet 31.3.2023. Uppsägningstiden är enligt avtalets punkt 8.1 sex (6) månader före inledningen av följande kalenderår. Välfärdsområdet har utöver detta serviceavtal gällande kosthåll samt städtjänster som överförts från Jakobstads stad till välfärdsområdet 1.1.2023 i samband med välfärdsområdesreformen. Uppsägningstiden i serviceavtalen är definierad för bägge avtal att vara sju (7) månader före inledningen av följande kalenderår.

3. TeeSe Botnia Ab

Välfärdsområdet har ett ikraftvarande huvudavtal gällande produktionen av stödtjänster med TeeSe Botnia Ab som är underskrivet 13.1.2023. Huvudavtalet omfattar alla de stödtjänster som TeeSe Botnia Ab producerar till välfärdsområdet. Huvudavtalet kan sägas upp enligt de villkor som definierats i huvudavtalets punkt 9 samt 12 och avtalets uppsägningstid är sex(6) månader för bägge parter. Välfärdsområdet har utöver detta ca. 14 olika serviceavtal som gjorts med TeeSe Botnia Ab gällande produktionen av städ- och matservice som överförts från andra organisationer 1.1.2023 till välfärdsområdet i samband med välfärdsområdesreformen. Uppsägningstiden har definierats vara sex(6) månader i serviceavtalen, dock bör observeras att uppsägningen av ifrågavarande serviceavtal har skilda definierade villkor.

Framtida, alternativa organisationsmodeller för Österbottens välfärdsområdes mat- och städtjänster

På basis av förutredningsrapporten har man fört fram olika alternativ för organiseringen av mat- och städtjänsterna: 1) tre inhouse-bolag 2) ett inhouse-bolag 3) konkurrensutsättning på marknaden 4) partiell konkurrensutsättning. De olika alternativen har jämförts i fråga om inbesparingar, inbesparingstidpunkter, personalkonsekvenser och övriga konsekvenser. Dessutom har de olika organiseringsalternativen öppnats verbalt i kapitel 6 av rapporten (s. 87 i den finska versionen av rapporten).

I tabellen nedan syns en sammanfattning av de olika alternativens sparpotential, sparsummorna är beräknade utgående från den budget som fastställts för välfärdsområdets mat- och städtjänster år 2024 (moms 0 %)

Uppdaterad 9.12.2024	A. 3 in-house- bolag	B. Ett in-house -bolag, nuvarande	C. Konkurrensutsättning helhet	D. Konkurrensutsättning endast städning	E. Konkurrensutsättning + Vasa mat in-house
Inbesparingar €	3,6 Milj.	3,6 Milj.	8,5 Milj.	5,4 Milj.	6,9 Milj.
Förverkligande av besparingar år	Slutet av 2025	Slutet av 2026	slutet av 2026	slutet av 2026	slutet av 2026
Antal personer som berörs i överlåtelsen av verksamheten.	0	166-181	466-481	316	423
Fördelar	Små förändringar	Integrerade tjänster	Största inbesparingen	Lägre risk än som helhet	Näst störst inbesparing
Nackdelar	Ändras Verksamheten?	Ändras verksamheten?	Osäkerheter i förändringen av köksnätet	Kanske inte den mest fördelaktiga kostnadsnivån	Osäkerheter i förändringen av köksnätet

Alternativ A och B Den beräknade inbesparingspotentialen i alternativ A (tre inhouse-bolag fortsätter) och alternativ B (ett inhouse-bolag producerar tjänsterna) är 3,6 miljoner vid slutet av år 2025 (A) och 2026 (B). Inbesparingarna beräknas i båda alternativen komma från att man effektiverar och omstrukturerar verksamheten, men konsulten ser inte att en koncentration till enbart ett nuvarande eller till ett nytt inhouse-bolag ger större sparpotential än om samtliga tre bolag fortsätter med sin verksamhet. Konsulten har inte tagit ställning till vad som krävs för att ändra nuvarande struktur med tre inhouse-bolag till ett inhouse-bolag, men med tanke på att två av bolagen är dotterbolag till Vasa stad respektive Jakobstad, så bör en sådan modell utredas grundligt och i samförstånd och i samarbete med ägarna i de tre nuvarande bolagen.

Alternativ C Konkurrensutsättning av helheten. Detta alternativ beräknas ge en inbesparing på 8,5 miljoner euro, beräkningen grundar sig på att nuvarande kostnader för matjänsterna minskar med 20 % och att nuvarande kostnader för städtjänsterna minskar med 30 % (budget 2024). Inbesparingarna skulle förverkligas 9 månader efter att den nya verksamheten påbörjats. Detta innebär att personal övergår från nuvarande bolag till en ny serviceproducent via avtal om överlåtelse av rörelse, därefter anpassar serviceproducenten verksamheten till sin verksamhetsmodell.

Alternativ D Konkurrensutsättning av enbart städtjänsterna och måltidstjänster som stödservice. Denna modell beräknas vid slutet av år 2026 ge en inbesparing på städtjänsterna som är 4,9 miljoner euro samt 0,5 miljoner euro för måltidstjänster som stödservice.

Alternativ E Konkurrensutsättning av mat- och städtjänster, men matservicen i Vasaområdet kvarstår som en inhouse-tjänst för att säkerställa försörjningsberedskapen. Detta alternativ beräknas ge en inbesparing vid slutet av år 2026 på 6,9 miljoner euro.

Mat och städtjänster som egen verksamhet. I konsultutredningen har kort också kommenterats alternativet att överföra verksamheten i egen regi, dvs. att personalen är anställd av välfärdsområdet. I den här modellen ställer bristen på befintliga system och

avsaknaden av en administrativ struktur för övertagningen av uppgifterna i välfärdsområdet till utmaningar. Med system avses städdimensionering och produktionsstyrningssystem för matjänster, inklusive matrecept och matlistor.

Bedömning av risker

En total konkurrensutsättning ger de klart största inbesparingarna, men är också förknippad med de största riskerna. Riskerna, konsekvenserna av riskerna och skyddsåtgärderna har helhetsbedömts.

I konsultrapporten ingår en bedömning av risker i kapitel 7. (sida 89, i den finska versionen av rapporten) Dessa är följande:

- Inhouse-bolags reaktion rörande en eventuell konkurrensutsättning
- Misslyckande i samband med överlåtelse av rörelse
- Avdelningens / enhetens missnöje rörande servicen
- Okontrollerbar kostnadsökning
- Försörjningsberedskap och tillgänglighet under avtalsperioden
- Verksamheten utvecklas inte
- Hanteringen av kostnaderna misslyckas
- Kvalitetskontrollen misslyckas

Förutom de risker som ingår i konsultutredningen har riskkartläggningar gjorts rörande utlokaliseringens alla faser (beredning, konkurrensutsättning, avtalsperiod) men också internt för centralsjukhusverksamhetens och välfärdsområdets del. Dessa har gjorts tillsammans med ansvarspersoner för de olika verksamheterna för att säkerställa att väsentliga risker identifieras och bedöms.

De risker som har identifierats och bedömts är följande:

- Utlokaliseringens inverkan på samarbetet mellan parterna under tiden för beredningen av en konkurrensutsättning.
- Majoritetsägarnas inställning till utlokaliseringen.
- Samsynen mellan kommunerna och serviceproducenten beträffande uthyrningen av köken och hyresnivån.
- Kommunernas beredskap att göra investeringar i köksapparatur och hur det påverkar samarbetet mellan parterna under upphandlingsfasen och avtalstiden?
- Processen för överlåtelsen av rörelse enligt vilken de anställda från inhouse-bolagen först överförs till välfärdsområdet och sedan till serviceproducenten.
- Resurseringen för kvalitetssäkring som täcker hela området för såväl mat- som städservice.
- Försörjningsberedskapen i extraordinära situationer (generalstrejk, undantags- och krigstillstånd)
- En substantiell konkurrensutsättning kräver tillräckligt med tid och resurser av välfärdsområdets kärnverksamhet och förvaltning.
- Kärnverksamheten har starkt lyft fram vikten av att kvalitetsnivån på städtjänsterna i sjukhusfunktionerna bevaras.

En lösgörning från inhouse-bolagen till den del som de anknyter till mat- och städtjänsterna betyder för välfärdsområdets del det att dessa tjänster även i fortsättningen kommer att konkurreras ut på marknaden, det finns ingen återgång till de tjänster som nu tillhandahålls av inhouse-bolagen.

Aktörerna inom matbranschen styrs av nationella näringsrekommendationer och tillses av tjänsteinnehavare inom kommunernas miljösektor. Priset på måltiderna påverkas i

avsevärd grad av tillredningssättet, som igen är beroende av köksutrustningen, och personaldimensioneringen.

Någon motsvarande rekommendation och tillsyn finns inte för städtjänster. Kostnaderna för städtjänsterna är till ca 85 % förknippade med kostnaderna för den arbetskraft som utför städ- och tilläggstjänsterna. Ett billigare pris innebär mindre arbetstimmar per anställd -> mindre tid att klara av samma serviceuppgift.

Välfärdsområdet måste öka sin resurs med uppskattningsvis 2 årsverken för att genomföra konkurrensutsättningen, leda förändringen, ta verksamheten i besittning och uppfölja kvaliteten med tanke på kontinuiteten under hela avtalsperioden. I synnerhet inom städtjänsterna kan serviceproducenten inte agera som kvalitetscontroller i en marknadsbaserad verksamhet, utan beställaren måste se till att en expert i städbranschen kontrollerar att de renlighetsnivåer som fastställs i avtalet blir uppfyllda.

Priskonsekvenserna för de övriga tjänster som blir kvar hos inhouse-bolagen har inte bedömts. Dessa tjänster är förknippade med centralsjukhusets interna logistik samt övriga transporttjänster, inklusive mattransporter. Dessutom har Provina (tvätter- och textiltjänster) fört fram att förändringarna eventuellt kommer att påverka bolagets verksamhet och ekonomi.

Sektionen för ägarstyrning bör avge ett utlåtande till styrelsen rörande konsultutredningens slutsatser och alternativ ur en ägarstyrningssynvinkel. Avsikten är att områdesstyrelsen behandlar konsultrapporten vid sitt sammanträde 20.1.2025.

Förvaltningsdirektör Jakobsson-Pada Linda

föreslår att ägarstyrningssektionen avger följande som utlåtande till områdesstyrelsen rörande de förslag som tagits fram i konsultrapporten om hur köks- och städtjänsterna organiseras framöver inom Österbottens välfärdsområde:

- Förslaget till utlåtande ges vid sammanträdet eftersom eventuella kommentarer från ägarna inte hunnit komma innan listan publiceras.

Paragrafen föreslås justeras omedelbart vid sammanträdet.

Beslut:

Föredragande gav följande förslag gällande utlåtande vid sammanträdet:

Ägarstyrningssektionen avger följande som utlåtande till områdesstyrelsen

rörande de förslag som tagits fram i konsultrapporten om hur köks- och städtjänsterna organiseras framöver inom Österbottens välfärdsområde:

- Ägarstyrningssektionen har tagit del av konsultrapporten och bedömer att den ger en tillräcklig bild och analys av nuläget och i rapporten har också lyfts fram konkreta och tydliga alternativ för hur tjänsterna kan organiseras i fortsättningen. Sektionen tar inte ställning för något av alternativen men konstaterar att alternativ C,D och E samtliga inverkar på bolagens framtida tjänsteproduktion.

- Ägarstyrningssektionen bedömer också att de väsentligaste riskerna har identifierats och bedömts. Det handlar om betydande risker, eftersom en övergång från att köpa tjänsterna från våra inhousebolag till konkurrensutsättning på fria marknaden är en stor förändring från nuläget.

- Ägarstyrningssektionen lyfter fram att det också krävs ny resursering inom

välfärdsområdet för att genomföra konkurrensutsättningen, leda förändringen, ta verksamheten i besittning och följa upp kvaliteten och priserna med tanke på kontinuiteten under hela avtalsperioden.

- En konkurrensutsättning av mat- och/ eller städtjänster bedöms av sektionen ha en betydande inverkan på samtliga tre inhousebolags verksamhet och deras möjligheter att verka som bolag framöver. Sektionen har under de senaste åren i dialog med berörda bolag försökt få ner kostnadsnivåerna och har i uppföljningen konstaterat att bolagen haft avsevärda utmaningar med att uppnå inbesparingskraven. Detta talar för att en konkurrensutsättning är det enda sättet att få ytterligare inbesparingar, men samtidigt kan detta ha en inverkan på sådana faktorer som kvalitet och försörjningsberedskap som är svåra att bedöma i förväg.

- Vid en eventuell konkurrensutsättning anser sektionen att, vid sidan av pris, kvalitet och försörjningsberedskap, stort fokus även bör sättas på att identifiera optimala områden för den kommande konkurrensutsättningen. Preliminärt förefaller det som om en uppdelning i enlighet med vad vi traditionellt tillämpat, dvs i det södra, mittersta och norra området skulle vara det optimala. Detta ger även inhousebolagen möjlighet att delta i en eventuell konkurrensutsättning.

- Ägarstyrningssektionen anser att innan styrelsen fattar slutligt beslut om hur mat- och städtjänsterna organiseras framöver kunde de berörda inhousebolagen ännu ges möjlighet att föra en diskussion med sina ägare och presentera konkreta effektiviseringsåtgärder så att bolagen i sin egen verksamhet får ner kostnadsnivån under åren 2025-2027, som alternativ till en konkurrensutsättning.

- Som ram för en sådan diskussion kan följande målnivå ställas; att fastställd budget för mat- och städtjänster år 2025 skulle minska från 34,1 miljoner euro till 29 miljoner euro 2026. Alternativt med 3,6 miljoner inför 2026 och ytterligare med 1,5 miljoner inför 2027.

- Bolagens bedömning innehållande konkreta effektiviseringsåtgärder inbegärs så att välfärdsområdesstyrelsen kan ta del av dessa bedömningar inför beslut i ärendet vid sitt sammanträde 17.3.2025.

Antecknades till protokollet att Kirsti Mylläri anmälde jäv i enlighet med förvaltningslagen 28.1 § :n 5 punkten (samfundsjäv) och var utstigen under beslutsfattande av ärendet.

Ägarstyrningssektionen godkände förslaget och sektionens ordförande för vidare de ärenden som diskuterades till områdesstyrelsen. Paragrafen justerades omedelbart vid sammanträdet.

Distribution

Välfärdsområdesstyrelse 20.01.2025 § 9

Beredare Jakobsson-Pada Linda
 Teir Niklas
 Liukkonen Maria
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 06 218 1111 (växel), fornamn.efternamn@ovph.fi

Välfärdsområdesdirektör Kinnunen Marina

föreslår att

- styrelsen antecknar rapporten för kännedom och konstaterar att den ger en tillräcklig bild och analys av nuläget och att rapporten tar upp också konkreta och tydliga alternativ för hur tjänsterna ska ordnas i fortsättningen.
- styrelsen beslutar att i enlighet med ägarstyrningssektionens utlåtande inbegära konkreta

och realistiska förslag till effektiviseringsåtgärder från bolagen, så att bolagen genom ändringar i egen verksamhet får ner kostnadsnivån under åren 2025-2027, som alternativ till en konkurrensutsättning. Detta bör ske i dialog med samtliga ägare.

- som ram för bolagens konkreta effektiviseringsåtgärder fastställs en målnivå enligt följande; att fastställd budget för mat- och städtjänster på 34,1 miljoner euro i budgeten år 2025 minskas med 3,6 miljoner inför år 2026 och ytterligare med 1,5 miljoner inför 2027. Detta innebär att budgeten för mat- och städtjänster år 2026 skulle vara 30,5 miljoner euro och för år 2027 29 miljoner euro, inklusive allmänna prisjusteringar.
- bolagens bedömning innehållande konkreta effektiviseringsåtgärder inbegärs så att välfärdsområdesstyrelsen kan ta del av dessa bedömningar innan beslut rörande hur mat- och städtjänsterna organiseras framöver fattas vid sammanträdet 17.3.2025.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Antecknades till protokollet att styrelseledamöter Rantala, Heinonen, Rajala, Lindkvist och West anmälde jäv i enlighet med förvaltningslagen 28.1 § :n 5 punkten (samfundsjäv) och var utstigna under beslutsfattande av ärendet.

Antecknades till protokollet att konsult Timo Kivistö och servicechef Kirsti Mylläri inledningsvis närvarade via Teams för att svara på frågor som sakkunniga innan ärendets behandling inleddes. Antecknades till protokollet att förvaltningschef Maria Liukkonen och anskaffningsdirektör Niklas Teir deltog via Teams under ärendets behandling.

Distribution

Välfärdsområdesstyrelse 17.03.2025 § 54

ÖVPH/60/00.01.06/2025

Beredare

Liukkonen Maria

Niklas Teir

Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 06 218 1111 (växel), fornamn.efternamn@ovph.fi

Tjänsteinnehavarna i samarbete med in-house-bolagens verkställande direktörer har fortsatt utredningsarbetet gällande mat- och städtjänsterna i enlighet med det beslut som välfärdsområdesstyrelsen tog vid sitt sammanträde 20.1.2025.

Budgeten för mat- och städtjänsterna minskas med totalt 5,1 miljoner euro under åren 2026 och 2027 i enlighet med det mål som välfärdsområdesstyrelsen slagit fast. Den fastställda budgeten för mat- och städtjänster på 34,1 miljoner euro för år 2025 minskas med 3,6 miljoner inför år 2026 och ytterligare med 1,5 miljoner inför år 2027. Detta innebär att budgeten för mat- och städtjänster år 2026 skulle vara 30,5 miljoner euro och för år 2027 29 miljoner euro, inklusive allmänna prisjusteringar.

Den totala minskningen på 5,1 miljoner euro åren 2026 och 2027 fördelades mellan bolagen enligt följande:

År	Teese	Stöd Botnia Tuki	Alerte	Totalt
2026	2 500 000 €	640 000 €	460 000 €	3 600 000 €
2027	1 020 000 €	280 000 €	200 000 €	1 500 000 €
Totalt	3 520 000 €	920 000 €	660 000 €	5 102 000 €
% andel/bolag	69 %	18 %	13 %	100 %

Utöver dessa inbesparingar ska bolagen även uppnå de sparmål som ägarstyrningssektionen 12.6.2024 § 48 fastställt för bolagens tjänster åren 2025 och 2026: Teese Botnia 225 000 euro per år, Stöd Botnia Tuki 55 000 euro per år och Alerte 60 000 euro per år.

Utifrån de effektiviseringsåtgärder som bolagen presenterat för välfärdsområdesstyrelsen torde det gå att konstatera att bolagen kan uppnå inbesparingar om totalt cirka 4 miljoner euro. Bolagen har även lagt fram förslag till sparåtgärder om ytterligare cirka 0,4 miljoner euro, men dessa är osäkra. Utöver de åtgärder som bolagen presenterat för att effektivisera sin egen verksamhet har bolagen och välfärdsområdet tillsammans identifierat potentiella inbesparingar som kan genomföras via samarbete. Dessa åtgärder omfattar en granskning av kvalitetsnivån på servicen, gemensamma verksamhetsmodeller och egna åtgärder som vidtas av välfärdsområdet.

Teese Botnia: De mest betydande inbesparingarna skulle uppnås i tjänsterna som tillhandahålls för centralsjukhuset. Städtjänsterna effektiveras med ändringar i redskapen och metoderna. Inom mattjänsterna blir effektivisering av tillredningen av patientmåltiderna den mest betydande inbesparingen. Effektiviseringsåtgärderna som presenterats omfattar 2,26 miljoner euro och täcker därmed inte hela det inbesparingsmål om 3,5 miljoner euro som slagits fast för Teese Botnia.

Stöd Botnia Tuki: De mest betydande inbesparingarna uppnås genom att effektivisera verksamheten och minska personalbehovet. En del av inbesparingarna beräknas kunna förverkligas genom kökens hyreskostnader. Effektiviseringsåtgärderna som presenterats medför en inbesparing om 1,12 miljoner euro och täcker det inbesparingsmål om 0,92 miljoner euro som slagits fast för Stöd Botnia Tuki.

Alerte: De mest betydande inbesparingarna uppnås genom ändringar i kollektivavtal och produktions- och effektiviseringsåtgärder. I och med detta uppnås en direkt inbesparing om cirka 0,6 miljoner euro. Därtill har bolaget presenterat åtgärder om ytterligare 0,41 miljoner euro, vilka behöver utvärderas ur ett större helhetsperspektiv. Det torde gå att konstatera att de direkta sparåtgärderna tillsammans med de åtgärder som ännu behöver utvärderas gör att Alerte täcker det inbesparingsmål om 0,66 miljoner euro som slagits fast för bolaget.

Styrgruppen har under behandlingen av ärendet och på basis av bolagens sparförslag utvärderat tre olika verksamhetsmodeller som i framtiden kunde användas för mat- och städtjänsterna. Vid utvärderingen av verksamhetsmodellerna har man fokuserat sig på de besparingar som kan uppnås och inom vilken tidsram de kan uppnås samt på kontinuiteten i verksamheten och på de uppskattade riskerna. Enligt dessa olika modeller kunde mat- och städtjänsterna produceras i egen regi eller av de tre nuvarande inhouse-bolagen eller alternativt konkurrensutsättas.

Dessa tre modeller jämförs i den anslutna presentationen. Gruppen föreslår efter att ha hört bolagens verkställande direktörer och utvärderat helhetsläget att verksamheten i nuläget fortsättningsvis ska tillhandahållas av de tre nuvarande inhouse-bolagen. Den viktigaste bakomliggande orsaken till en dylik lösning är att man inte uppgjort en tillräckligt exakt beskrivning av servicenivåerna tillsammans med bolagen och att välfärdsområdet i nuläget inte har tillräckligt med egen personal för att fastställa en servicenivå för verksamheten och leda utvecklandet av verksamheten. Dessutom försäkrade bolagen att de förbinder sig till att söka besparingar i sin verksamhet. Det måste ändå ske avsevärda förändringar i samarbetet mellan bolagen och välfärdsområdet samt i servicekostnaderna, varför beslutet förutsätter att man vidtar flera olika åtgärder. Välfärdsområdet tillsätter en gemensam styrgrupp för styrningen och uppföljningen av förändringen av mat- och städtjänsterna. De verkställande direktörerna för respektive inhouse-bolag kallas till styrgruppen, medan välfärdsområdet utser sina egna representanter till styrgruppen. Den här styrgruppen ska ta fram enhetliga beskrivningar för servicenivån i hela området samt fastställa mätare för uppföljningen av de ekonomiska anpassningsåtgärderna och för

ändringarna i servicenivån. Välfärdsområdet ska dessutom stärka sina egna resurser som hänför sig till samordningen av de köpta mat- och städtjänsterna. Välfärdsområdet förutsätter också att Stöd Botnia skaffar sig fler kunder för att bolaget ska kunna öka sin produktivitet. För närvarande köps 95 procent av bolagets tjänster av välfärdsområdet.

För att kunna uppnå kostnadsbesparingarna och genomföra förändringarna måste åtgärderna börja vidtas omedelbart. Välfärdsområdet utvärderar utfallet av samarbetet och kostnaderna nästa gång enligt den situation som råder per 31.7.2026.

Välfärdsområdesdirektör Kinnunen Marina

föreslår att styrelsen beslutar att

- välfärdsområdet ska fortsätta köpa sina mat- och städtjänster av de tre nuvarande inhouse-bolagen och i samråd med bolagen ska söka efter en motsvarande sparpotential som enligt uppskattning kunde ha uppnåtts genom en konkurrensutsättning
- bolagen omedelbart ska börja omsätta effektiviseringsåtgärderna i praktiken och att de dessutom bör uppnå de besparingar som ägarstyrningssektionen fastställde 12.6.2024 § 48 för åren 2025 och 2026. Teese Botnia 225 000 euro per år, Stöd Botnia 55 000 euro per år och Alerte 60 000 euro per år.
- Ramen för bolagens konkreta effektiviseringsåtgärder är följande:
 - o Mat- och städtjänsternas fastställda budget på 34,1 miljoner för år 2025 reduceras med 3,6 miljoner euro år 2026 och ännu med 1,5 miljoner euro år 2027.
 - o Mat- och städtjänsternas budget uppgår till 30,5 miljoner euro år 2026 och till 29 miljoner euro år 2027. Denna budget inrymmer även de allmänna prisjusteringarna
- Utöver ovanstående besparingar kommer välfärdsområdet att söka tilläggsbesparingar genom att sänka på servicenivå som den kräver av bolagen. Härigenom söks en tilläggsbesparing på 0,9 milj. €
- Välfärdsområdet stärker sina egna resurser som hänför sig till samordningen av de köpta mat- och städtjänsterna
- Uppmanar Stöd Botnia att hitta fler kunder
- Välfärdsområdesdirektören tillsätter en styrgrupp för uppföljningen och styrningen av ändringen
- Välfärdsområdets nya beskrivningar av servicenivån inom mat- och städtjänsterna tas i bruk senast 1.10.2025.
- Styrgruppen rapporterar till ägarstyrningssektionen fyra gånger per år.
- Efter 30.7.2026 ges välfärdsområdesstyrelsen en uppskattning av utfallet av besparingarna

Beslut:

Förslaget godkändes.

Till protokollet antecknades att servicechef Kirsti Mylläri och inköpsdirektör Niklas Teir inledningsvis närvarade vid sammanträdet för att svara på frågor som sakkunniga innan ärendets behandling inleddes.

Distribution